

Västsahara

Nr 1/2008 pris 25:-

Varför
tiger
ni?

TIDSKRIFTEN VÄSTSAHARA

Tema: Västsaharierna i flyktinglägren

1 2008
mars

Utges av Föreningen Västsahara
och utkommer med
fyra nummer per år.

ISSN 1652-2052

Ansvarig utgivare och redaktör:

Lena Thunberg

Redaktionsråd: Kristin Ivarsson,
Jan Strömdahl, Martin Wikström,
Arto Valtonen och Monica Zak.

Layout: Johan Franzon

Adress: Västsahara

c/o Afrikagrupperna

Linnégatan 21

413 04 Göteborg

tel 031 - 24 72 30

Hemsida: www.vastsahara.net

E-post: vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:

tel 0158 - 139 59

Privatperson: 100:-

Organisation: 125:-

Stödprenumeration: 125:-

Utländsk prenumeration: 175:-

pg 20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara

c/o Jan Strömdahl

Mälarvarvsbacken 5

117 33 Stockholm

tel 08 - 668 88 41

070 - 438 88 41

Tryckeri: Markaryds grafiska

Omslagsbilder:

Framsida: Chech Muhamed Falil,
skadades i kriget 19 år gammal.

Baksida: Från kvinnoskolan

"27 februari".

Bilder: Lena Thunberg

INNEHÅLL

Jag grät i fem dagar	sid 4
En ökendetektiv har dött	sid 5
Till dynerna/Jag vill bli journalist	sid 6
Körskola för kvinnor/Hjälper farmor	sid 7
Varför gör inte FN något?	sid 8
Tifariti - befriat område	sid 9
80 procent är klusterbomber	sid 10
Alla borde vara som de/Varför måste vi vänta?	sid 12
Erkänn Västsahara!	sid 13
Molnens söner	sid 14
Polisariorepresentant avtackad	sid 16
Kongress/Hungerstrejk	sid 17
Västsaharakurs/Ny bok	sid 18

Nästa nummer av Västsahara utkommer i juni.

Karta: Björn Eriksson

Erkänn Västsahara!

Tre gånger har Marocko och Polisario mötts i direkta samtal ledda av FN under de senaste åtta månaderna. Resultatet har varit noll, eftersom Marocko vägrar att acceptera västsahariernas folkrättsliga rätt till självbestämmande och självständighet. Marockos förslag på en begränsad autonomi under Marocko är naturligtvis otänkbart för västsaharierna, som i 32 år valt att leva i flyktingläger i Algeriet i stället för under en marockansk ockupant.

Att världssamfundet fortsätter att plåga dessa arma människor genom att inte ge dem det de har rätt till och genom att på olika sätt pressa dem till ständiga eftergifter är oerhört cyniskt.

Desto mer imponerad blir man av flyktingarna själva, som trots de svåra förhållandena lyckas behålla ett stoiskt lugn och styrka.

Jag besökte flyktinglägren i julis. Det var kallt. Matsituationen och bostadssituationen för flyktingarna är miserabel, men människorna är som alltid vänliga och generösa. Ofattbart!

Måndagen den 25 februari inleds ännu en hungerstrejk i det beryktade Svarta fängelset i El Aaiún som en protest mot det uteblivna självbestämmandet och mot den marockanska statens ständiga trakasserier och misshandel av västsaharier i den ockuperade delen av Västsahara.

Riksdagsledamöter från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet kräver att Sverige som första land i Europa ska erkänna Västsahara. Det vore ett genombrott för västsaharierna och en påtryckning på Marocko, som inte kan ignoreras. Även riksdagsledamöter från allianspartierna har tidigare krävt ett svenskt erkännande.

EU:s bistånd till Marocko är under en sju-årsperiod cirka 680 miljoner euro. Det betyder ungefär 1 miljard svenska kronor per år. Marockos kostnader för ockupationen av Västsahara är därmed rejält kompenserade. Är det detta som EU med Frankrike i spetsen vill?

I januari upptäcktes en massgrav i Smara i den nordöstra ockuperade delen av Västsahara. Nu kräver MR-organisationer att platsen ska undersökas, bevis säkras, kropparna identifieras och överlämnas till anhöriga för begravning samt att brottet ska utredas.

Detta hade nämligen de marockanska ockupationsmyndigheterna inte för avsikt att göra.

Lena Thunberg,
redaktör för Västsahara

Lena Thunberg

FN-samtal utan resultat

För tredje gången möttes de västsahariska och marockanska delegationerna under FN:s ledning i Manhasset utanför New York för direkta samtal den 7 till 9 januari.

Marocko vidhöll att ett självständigt Västsahara är otänkbart. Endast begränsat självstyre är förhandlingsbart, förklarade den marockanske utrikesministern Tayeb Fassi Fihri efter samtalen.

Polisario hänvisade till rätten till självbestämmande enligt FN-resolutioner. Polisarios förslag är folkomröstning med tre alternativ: självständighet, begränsat självstyre eller integration med Marocko.

Enligt Mohamed Khaddad från den västsahariska delegationen vägrade Marocko att diskutera de förtroendeskapande åtgärder som FN-sändebudet föreslagit. Dessa var minröjning, gemensamma kontroller av vapenvilan och möten på hög nivå mellan de två parterna.

– Dessutom hade vi själva lagt till en fråga, de mänskliga rättigheterna, sa Khaddad.

FN-sändebudet Peter van Walsum, som ledde samtalen, förklarade en månad senare i samband med en tiodagars rundresa i Marocko, Algeriet, Mauretanien och flyktinglägren att han var missnöjd med de bristande framstegen i samtalen i januari. Ett fjärde möte är planerat till den 11-13 mars. De tidigare två mötena, som inte heller varit framgångsrika, ägde rum i juli och augusti 2007.

*

Åtal mot svenska båtar?

Fiskeriverket har anmält två fiskebåtar från Göteborg till åklagarmyndigheten, som har påbörjat en utredning. De två båtarna fiskar på västsahariskt vatten och saknar fartygstillstånd.

Tema: Västsaharierna i flyktinglägren

Det är 14 år sedan jag besökte de västsahariska flyktinglägren. Jag bävar inför resan. Hur förbittrade och uppgivna?

Efter en veckas vistelse i december kan jag konstatera att mycket har förändrats – både förändrats alls: Människorna. De är lika generösa, vänliga, humoristiska, optimistiska och Hur bär de sig åt för att inte tappa tålamodet?

Jag grät i fem dagar

1993 träffade författaren Monica Zak den berömde ökenetektiven Sidi Mohamed i flyktinglägret Smara. Femton år senare stiger jag in i samma tält. Då är Sidi Mohamed död men jag träffar både hans änka och hans son.

Hon är kanske 70 år. Hon vet inte så noga. Sex barn har hon fött.

Decala sitter hopkrupen på filtarna i tältet i flyktinglägret Smara. Hon är en av de få som vägrar bo i lerhus under den kalla vintern. I stället bor hon i tältet året runt. Hon värmer sakta händerna över elden. Hon tittar lite frånvarande på mig. Hur mycket ser hon egentligen? Tillräckligt mycket i alla fall för att gräva fram en mycket vacker ljusgrön melhafa ur den stora kistan och genast ge mig, främlingen, som gåva.

Decala längtar tillbaka till det gamla beduinlivet i Västsahara. Ett fritt och öppet liv. Hon och familjen levde som nomader med kameler och getter, tills torkan slog till 1974 och spanjorerna lockade in beduinerna till arbetet i städerna. Familjen slog sig ned i sitt tält utanför El Aaiún. Hennes man, Sidi Mohamed, arbetade med vägbygge.

På hösten 1975, när den marockanska armén marscherade in, sköt de ned två av Decalas söner direkt på gatan. Decala, hennes man och tre barn flydde därför ut i öknen mot den algeriska gränsen. Den

Decala, 70 år gammal, har bott i flyktinglägren i 32 år. Efter 28 år träffade hon äntligen sin dotter, som flögs in från ockuperat område av UNHCR. Bild: Lena Thunberg

äldsta dottern blev kvar. Hon var redan gift och bosatt i södra Västsahara långt från El Aaiún. Det var omöjligt för henne att fly.

En av Decalas två unga söner gick snart med i Polisario men stupade i kriget efter bara två år.

Nu hade Decala en son och en dotter kvar hos sig i flyktinglägren. Sonen Sidahmed skickades då till Kuba för att studera. Då bröt Decala samman. Hon som tidigare varit så social, isolerade sig i tältet. Sonen skickades då efter från Kuba och Decala repade sig.

2002 startade UNHCR, FN:s flyktingkommisariat, sina förtroendeskapande åtgärder i området. En av dem var att organisera resor mellan flyktinglägren och ockuperat område. Ett FN-plan med västsahariska passagerare lyfte från flyktinglä-

gren. Fem dagar fick de stanna hos sina släktingar i ockuperat område. Nästa resa gick med passagerare från ockuperat område till flyktinglägren och så vidare. Nästan alla västsaharier i flyktinglägren har släktingar kvar i ockuperat område. Tusentals personer listade sig för att få resa till sina anhöriga.

Decalas äldsta dotter prioriterades. Redan 2002 fanns hon och Decalas barnbarn med på planet mot flyktinglägren.

– Att träffa sin dotter efter 28 år, hur var det?

– Jag grät i fem dagar, säger Decala. Av glädje. Vi hade fest i fem dagar. Vi pratade hela tiden. Min dotter sov tätt intill mig – de få timmar som vi sov.

Lena Thunberg

har livet i lägren förändrats? Kommer människorna att vara till det sämre och till det bättre. Men en sak har inte hjälpsamma som tidigare.

En ökendetektiv har dött

1993 besökte jag lägren första gången. När jag intervjuade 12-åriga Amedu i Smara och frågade om han hade några idoler svarade han:

– Maradona, Michel Jackson och Sidi Mohammed. Sidi Mohammed är vaktmästare i min skola. Han är min största idol. Han är ökendetektiv. Det vill jag också bli.

Vi besökte Sidi Mohammed tillsammans, en gammal man som höll till i ett skjul som tillhörde skolan. Han berättade att det stämde att han var expert på att tolka spår.

– När jag ser ett spår i sanden ser jag vem som lämnat spåret. Jag ser personen eller djuret framför mig. Jag kan inte förklara hur det går till. Jag har återfunnit hundratals stulna kameler. Jag kan se på ett spår i sanden om det är en man eller kvinna, gift eller ogift. Ja, till och med om den som lämnat spåren är en god muslim som ber sina böner. Om jag ser ett spår efter ett djur, kan jag tala om ifall det är en hane eller en hona.

Sidi Mohammed berättade att han pekade ut tjuvar. Och han berättade om några av de märkliga 136 fall han löst.

12-årige Amedu vill också bli ökendetektiv. Han ville börja gå i lära hos Sidi Mohammed.

– Tyvärr, sade han. Det går inte. Jag är född med den här gåvan. Det kan man inte att lära ut.

2000 var jag tillbaka i lägren. Jag var där för att göra research till en bok om Hadara, pojken som växte upp i en strutsflock och som har en son som bor i lägen. Jag sökte upp Sidi Mohammed och gav honom ett ex av tidningen Globen, där jag publicerat ett reportage om honom. Jag sade att nu har många i Sverige läst om honom och några av de mest spektakulära fall han löst. Sidi Mohammed blev glad över reportaget men skakade sorgset på huvudet när han försökte tittar på bilderna.

– Jag ser inget, sade han. Jag är nästan blind. Därför kan jag inte arbeta mer, det

Amedu med sin största idol, ökendetektiven Sidi Mohammed.
Bild: Kim Naylor

Sidahmed vid sin pappas, ökendetektivens grav. Bild: Lena Thunberg

är sorgligt, men jag ser inte spåren längre.

2004. Tillbaka i lägren. Boken "Pojken som levde med strutsar" har kommit ut på svenska. Ökendetektiven är en av personerna i boken. Jag blir glad när jag får höra att min vän Sidi Mohammed lever och åker till Smara för att hälsa på. Han sitter inne i sitt tält. Sist jag träffade honom var han praktiskt taget blind. Därför bad jag tolken fråga honom om han kände igen mig. Sidi Mohammed reste sig omedelbart upp, gick tvärs genom tältet och lyfte på mattan och drog fram tidningen där jag skrivit om honom. Han viftade med tidningen och storskrattade.

– Jag blev opererad för starr för en vecka sen, sade han. Det var ett italienskt läkarteam. Jag har fått synen tillbaka. Jag kan se spår i sanden igen, så nu kan jag börja arbeta igen.

2008. Boken "Pojken som levde med strutsar" där ökendetektiven finns med har kommit ut på arabiska och franska i Algeriet. Jag vill åka tillbaka för att ge honom böckerna där han själv är med. Tyvärr hann han dö innan han fick sina exemplar.

Men minnet av den märkliga ökendetektiven Sidi Mohammed kommer aldrig att dö.

Monica Zak

En utflykt till sanddynerna är avkoppling för den som kan ta sig dit.
Bild: Lena Thunberg

Till dynerna

– Vill du åka till öknen? frågar Yerba förvånat. Jag tittar mig förvånat omkring och ser ingenting annat än öknen; sand, sten, sand och sten. Vad menar människan?

Det visar sig att det är till sanddynerna vi ska, till den finkorniga sanden som bildar ett dynlandskap. Dessa dyner finns på olika platser och hit tar man gäster eller åker med sin familj när man vill göra en utflykt.

Yerba brer ut filten i den fina sanden, hämtar rötter till elden och börjar göra i ordning teet, de obligatoriska tre glasen te.

Vi pratar om allt. Yerba har som så många andra en genomtänkt uppfattning av läget i Sudan, Palestina, Somalia, Irak och USA.

Lena Thunberg

Jag vill bli journalist

– Om fem år jobbar jag nog som journalist. Jag vill skriva om mitt land, om oss. Hoppas att vi är tillsammans med våra vänner och släktingar då. Hoppas att vi mår bra och att vi är i vårt land, säger Manana, 15 år. Hon vill lära sig språk och läser spanska i skolan.

Lillebror Salha, fem år, går på dagis. När han inte är där, leker han med kompisarna i tälten runt omkring hela dagarna och kommer bara in för att äta, berättar storasystern.

I gryningen följer jag med Manana ut för att se till getterna. De finns i en inhägnad några hundra meter bort från tältlägret. Det är inte många plusgrader och Salha som inte har några skor på sig återvänder hem.

Lena Thunberg

Manana vill lära sig spanska riktigt bra, så att hon kan skriva om västsahariernas situation. Bild: Lena Thunberg

Hjälper farmor

Han ser ut som åtta år men är i själva verket femton. Mahmoud leder av celiaki, gluten- och laktosintolerans. Sjukdomen har gjort att han har stannat i växten. Den ensidiga och bristfälliga kosten är orsaken till många sjukdomar bland flyktingarna.

Sex gånger har Mahmoud varit i Valencia i Spanien på sommarbesök. Spanska familjer tar emot cirka 10 000 barn varje sommar. En gång stannade Mahmoud sex månader hos "sin" familj för att få behandling för sin sjukdom.

- Jag är ju så liten till växten och de som är lika gamla som jag är jättestora, så det går inte så bra att spela fotboll med dem till exempel. Och de som är lika korta som jag, är det ju inte heller så kul att vara med, konstaterar Mahmoud.

Han ser inte ledsen ut för det. På dagarna är han fullt upptagen med att hjälpa sin diabetikersjuka farmor. Han bor därför hos henne. Getterna måste ses till, matas och mjölkas, hemmet ska städas och vatten ska hämtas. Det blir inte mycket fritid över, berättar Mahmoud.

Hur tänker sig Mahmoud framtiden?

- Jag vill bli läkare, så att jag kan hjälpa andra, säger femtonåringen och ser alldeles uppriktig ut.

Text och bild: Lena Thunberg

Allkonstnär

- Toyota är överlägsen. Den gör 120 kilometer i timmen. Landrover gör bara 110, säger Nasar Najem, chaufför för Polisario.

Det visar sig att han inte bara kan köra jeep. Som alla andra västahariska män kan han göra upp eld av nästan obefintliga kvistar, baka bröd i sanden och grilla kamelkött.

Resan till Tifariti i den befriade delen av Västsahara är 30 mil. Slitaget är enormt i detta nästan väglösa land. Fjädringen och alla punkteringar är bara några av de ständiga problemen.

- Men att hitta i öknen är inga problem, säger Naser, man sitter bredvid en förare några dagar. Sedan kan man det.

Körskola för kvinnor

- Jag kör dig, insisterar Fatma Baali och kväver en våldsam hostattack. Hon har feber, huvudvärk och är rejält förkyld som så många andra flyktingar vintertid. Ändå har hon pratat med mig i över en timma, halvliggande på en madrass i sitt hem.

Hon är rektor för kvinnoskolan 27 februari, som startade redan 1978. Här bedrivs många olika kurser och utbildningar för kvinnor. Den mest populära är körskola för kvinnor. Fatma Baali var själv en av de första eleverna.

Numera kan kvinnorna läsa och skriva, men de vill lära sig språk, utbilda sig i hälsovård, sy, lära sig om internet och datorer. De flesta läser i sex månader eller kortare tid. Här finns dagis och skolor för barnen. Kvinnorna kommer hit från alla fyra lägren för att studera.

- Du har ju själv sett hur svår situationen i flyktinglägren är för kvinnorna rent

praktiskt, säger Fatma Baali. Men de måste också förstå att de kan bli president eller vad som helst!

Jag tänker på det iskalla vattnet och framför allt bristen på vatten. Hygienen som ska skötas under bristfälliga förhållanden, sanden som tränger in överallt, värmen på sommaren och kylan på vintern, de gamla och de små, bristen på mat, ja bristen på allt.

Jag förklarar att det verkligen inte finns någon anledning för Fatma att skjutsa mig till "taxistationen" varifrån jag ska ta mig vidare. Fatma ger sig inte. Hon vacklar upp från madrassen, ut till jeopen och klättrar upp på förarsätet.

Det visar sig vara cirka 300 meter till taxistationen.

Text och bild: Lena Thunberg

Varför gör inte FN något?

- Svenska fiskebåtar har inte rätt att stjäla vår fisk. Det är mot internationell lag, säger Yahdi Mani, trädgårdsmästare och krigsveteran. Bild: Lena Thunberg

- FN finns i Västsahara. De ser allt som pågår. De vet att västsaharier fångas och lider. Varför gör de ingenting? Är de i själva verket vakthundar för Marockos ockupation?

Yadhi Mani, trädgårdsmästare i flyktinglägret Smara skakar uppgivet på huvudet. Han är född 1952. 1975 gick han med i Polisario, 23 år gammal. Tio år senare skadades han i kriget. Därefter har han verkat som trädgårdsmästare i lägren Dakhla och Smara, där man med stor möda lyckas odla morötter och lök bland annat.

Han kom till flyktinglägren i december 1975, alltså bland de första som anlände.

- Vuxna och barn gick till fots i öknen. Polisario hade inte många bilar. Privatpersoner hade inte heller många bilar. Mäniskorna hade flytt från byar och städer för att de var rädda för marockanerna. Barn föddes på vägen, flyktingarna bombades av marockanskt flyg.

- Jag såg med egna ögon hur marockaner från en helikopter grep en västsaharier och släpade in honom i helikoptern. När den hade lyft kastade man ut honom i luften från hög höjd, berättar Yadhi, fortfarande skadad efter 32 år.

Alla i Yadhis familj blev kvar i den ockuperade delen av Västsahara. Pappan och tre bröder är döda. Tre systrar lever. Mamman dog för två år sedan, medan Yahdi väntade på att få komma med UNHCR:s flyg till den ockuperade delen. Cirka tretusen personer har fått besöka sina släktingar med dessa flyg från båda sidor sedan 2002. Tusentals väntar på att få träffa familjemedlemmar som man inte har sett på 30 år.

- Alla som har erfarenhet av krig vet att det är fruktansvärt, men om det inte blir någon lösning, så blir vi tvungna att starta krig igen.

Vet Yahdi att det finns svenska fiskebåtar i Västsaharas vatten?

- Det är stöld! Vem har gett dem tillstånd? Marocko kan inte ge tillstånd. Det är mot internationell lag. De har inte rätt att ta vår rikedom. Västsaharierna söker inte jobb. De söker frihet.

Lena Thunberg

Tifariti - befriat område

Om det finns vatten på något ställe i öknen, så finns det en oas och då finns det djur och då söker sig också människorna dit. 1912 hittade några passerande nomader vatten vid Tifariti nära den algeriska gränsen inne i Västsahara. Snart bildades ett litet samhälle. 1968 hade det växt till 10 000 invånare.

1976, efter den marockanska invasionen av Västsahara, bombades Tifariti. Ett år senare intogs staden av marockansk armé som höll den i två år tills Polisario befriade den 1979.

I augusti 1991 strax före vapenvilan trädde i kraft ockuperade och bombade Marocko åter Tifariti under några dagar. Polisario sköt då ned ett fransktillverkat Mirageplan och tillfångatog piloten.

Tifariti ligger öster om den 200 mil långa Marocko-byggda muren. Sedan vapenvilan 1991 har inga skott avlossats. Tifariti ligger i den del av Västsahara som kontrolleras av Polisario, som har byggt en skola, ett sjukhus, ett museum och mindre

byggnader. 2003 ägde Polisarios elfte kongress rum här. Fyra år senare i december 2007 var det dags för den tolfte kongressen.

1991 sköt Polisario ned ett marockanskt fransktillverkat Mirageplan.

Bild: Lena Thunberg

Lena Thunberg

Pobrecitos

– Pobrecitos, de stackarna, säger Mohamed med uppriktigt medlidande i rösten och nickar mot den ökända muren några kilometer bort.

Marockanska värnpliktiga vaktar den

cirka 200 mil långa befästa, minerade och radarövervakade muren. Den är tre meter hög och byggd av sand och sten och består egentligen av två murar. Sedan kommer ett minfält med olika typer av minor.

– Det är synd om de marockanska unga värnpliktiga soldaterna. De vill inte vara här, säger Mohamed, chaufför och krigsveteran. Bild: Lena Thunberg

Cirka 130.000 marockanska soldater är stationerade där med fem kilometer mellan varje grupp.

Värnpliktstiden är lång.

– En del blir tokiga. Andra kommer inte tillbaka efter permissionen. Då riskerar de krigsrätt. Varför skulle de vilja vara här mitt ute i öknen under usla förhållanden?

Mohamed är numera chaufför men han var en av Polisarios första soldater.

– Polisario hade bara sju man och fyra gevär i början, berättar han. Men de hade en mycket klok strategi.

– Men krig är fruktansvärt, säger krigsveteranen och blir mycket allvarlig.

Jag tittar mot muren. Där kan jag urskilja nio personer som rör sig längs muren och uppenbarligen tittar tillbaka.

Två miljoner dollar per dag kostar det Marocko att ha hela sin armé i Västsahara.

Det är ungefär lika mycket som EU ger i bistånd till Marocko.

Lena Thunberg

Vänster: Klusterbomb av typen BLU 63.
Bild: Simon Conway
Höger: Mata Mulana Sidi går igenom EOD
(explosive ordnance disposal) träning.
Bild: Mikaela Wallinder

– Som en enda stor sopstation. Så beskriver Mikaela Wallinder delar av den annars så vackra nordöstra delen av Västsahara. Där rensar Landmine Action tillsammans med Polisario området från framför allt klusterbomber.

80 procent är klusterbomber

Klusterbomber, minor och oexploderad ammunition täcker delar av Västsahara. Den 200 mil långa radarövervakade Marocko-byggda muren som delar Västsahara i två delar, en ockuperad och en kontrollerad av Polisario, omges av ett fem kilometer minerat brett bälte på den östra sidan. Även utanför det har kriget under 80-talet böljat fram och tillbaka. Det betyder att minor finns utlagda även på andra ställen. Både Marocko och Polisario har lagt ut dessa minor.

Men framför allt är området nedsmutsat av rester av klusterbomber som fällts av marockanskt flyg. Dessa utgör naturligtvis en stor fara för beduinerna som rör sig över området med sina kameler och getter. Kvinnor och barn är särskilt utsatta och olyckorna är många.

Brittiska Landmine Action bedriver sedan 2006 ett röjningsarbete med medel från framför allt norska utrikesdepartementet och United Nations Mine Action Service. Praktisk hjälp i området får de av Polisario och MINURSO.

Svenskan Mikaela Wallinder är ansvarig från London för detta arbete. Tre arbetslag med sammanlagt sexton västsaharier arbetar i området utbildade av Landmine Actions experter. Arbetet sker i två steg. Först gör man en kartläggning av var alla minor, klusterbomber och annan oexploderad ammunition finns. Till sin hjälp har man då FN-styrkan MINURSO:s databaser, som bygger på FN-solda-

ternas egna iakttagelser men framför allt nomadbefolkningens egna uppgifter. Så fort man hittar rester eller minfält markeras de med vita och röda stenar som en varning för lokalbefolkningen. Det andra steget är själva sprängningen av bomber, minor och ammunition.

Kartläggningen av den norra delen av befriat område är nu så gott som klar och röjningen där har påbörjats av ett av de två

Den ca 200 mil långa muren är minerad och radarövervakad. Den bevakas av den marockanska armén.

arbetslagen. Men det oerhört minerade området längs muren förblir orört. Dit har ingen tillträde förrän freden är ett faktum.

– Nu behövs mer pengar från donatorer för att gå vidare med röjningsarbetet, berättar Mata Mulana Sidi, västsaharier och ansvarig för de tre arbetslagen.

– Det var framför allt under åren från 1986 till 1989 som marockanerna fällde alla klusterbomber, berättar han.

– Vi blev förvånade över att det var så mycket, säger Mikaela Wallinder. Cirka 80 procent är klusterbomber och bara cirka 20 procent minor. Hur det ser ut i den södra delen vet vi naturligtvis inte än.

Hon berättar också att man nu har rekryterat två västsahariska kvinnor till röjningsarbetet. Tidigare har bara män deltagit.

Det finns nu ett minskadecenter i de västsahariska flyktinglägren.

– Minor ger oftare benskadorna medan klusterbomber brukar ge skador på händer, ansikte och bröst – om man överlever. Klusterbombarna ser ju ut som leksaker och är därför särskilt farliga för barn, säger hon.

Hur ser det då ut på den västra sidan av muren i det Marocko-ockuperade området? Röjer också Marocko upp minor, klusterbomber och oexploderad ammunition?

– Vi arbetar ju inte på den västra sidan av muren, så det kan jag tyvärr inte svara på, säger Mikaela Wallinder.

Lena Thunberg

Alla borde vara som de

Det är nyårsafton 2007. FN-styrkan MINURSO:s ansvarige för Tifariti-anläggningen, uruguayaren och marinoficeren Maximiliano Pereira tar emot. I femton månader har han lett arbetet för de 16 FN-anställda militärerna mitt ute i öknen. Om en vecka ska han återgå till sitt rätta element i Latinamerika.

– Jag önskar att alla vore som de, säger han om förhållandet till den västsahariska lokalbefolkningen. Om de har två äpplen, så ger de bort det andra. De vill ofta bjuda in oss på te, men vi har tyvärr inte tid. De är mycket vänliga.

MINURSO:s 242 personer starka styrka är fördelad på 9 stationer, fyra på Marockokontrollerat område och fem på Polisariokontrollerat område. Uppdraget för FN-styrkan är att kontrollera den vapenvila som trädde i kraft 1991.

Vid Tifariti är samtliga militärer, inga civila. De patrullerar området och kontrollerar att Polisario inte förflyttar trupp eller vapen. Så sker inte heller.

Maximiliano Pereira träffar Polisarios

kommendant regelbundet två gånger i månaden.

– En mycket intelligent och flexibel man, säger Maximiliano Pereira och ger Polisariobefälhavaren högt betyg. Förhållandet mellan oss är mycket bra.

När det gäller rapporterna om övergreppen i den Marocko-kontrollerade delen av Västsahara säger Pereira:

– Vi ser och hör och skriver rapporter som vi skickar till högkvarteret i El Aaiún, som bestämmer vad som ska skickas vidare. Vårt jobb är inte att lösa problem. Vi är helt neutrala och tar inte parti. Vi är bara ett verktyg. Andra bestämmer.

Senare på kvällen säger en västsaharier till mig och skakar på huvudet:

– Kan du över huvud taget tänka dig att ha ett sådant jobb?

Han pekar mot den kraftigt upplysta MINURSO-anläggningen i nyårsnatten.

– De har elektricitet 24 timmar om dygnet. Vi har elektricitet i nio.

Lena Thunberg

Uruguayaren Maximiliano Pereira, chef för MINURSO-styrkan i Tifariti, ersätts av en ungrare. Bild: Lena Thunberg

Hälsa alla svenska politiker:

Varför måste vi vänta 32 år?

– Hälsa alla att vi väntar på att världen ska tänka på oss. Hälsa alla politiker i Sverige att här finns ett folk som lider. Vi har varit här i 32 år. Alla vet om vår situation. Varför fortsätter då detta? Det är egentligen allas problem. Vi är flyktingar. Vi vill inte ha krig, men om vi måste, så måste vi.

Chech Muhamed Falil är 45 år. Han skadades i kriget 1981, 19 år gammal. Han är förblindad och sitter i rullstol.

Vänligt svarar han på mina frågor, varken förbittrad eller som ett offer. Bredvid honom vispar en ung tjej ihop torrmjölks och vatten. Under ett skynke står en dator.

Han bor för tillfället på minoffercentret i flyktinglägren, som byggdes för att underlätta livet för minoffer, krigsskadade

och personer med andra fysiska skador. Här kan de vistas en tid. Under några veckor eller månader får de omvårdnad, sjukvård, mediciner, bättre mat och hygien, kläder, elektricitet och vatten och ett lättare liv än tältlivet. Här finns gott om personal som hjälper dem.

Under de heta somrarna, när temperaturen kan stiga till + 50, vistas här cirka 150 personer. Då finns det luftkonditionering.

Skillnaden mot livet i familjetälten är alltså stor.

Alla som vistas här har ett eget rum. Familjen och släktingarna kommer ofta och hälsar på.

Lena Thunberg

Chech Muhamed Falil, krigsoffer. Bild: Lena Thunberg

Krav i riksdagen: Erkänn Västsahara!

Årets utrikespolitiska debatt hölls den 13 februari. Västsaharakonflikten hade inte någon framträdande plats, men Vänsterpartiets Hans Linde tog upp kravet på erkännande av SADR i sitt huvudanförande. Det gjorde också socialdemokraten Hillevi Larsson. Andra som talade om Västsahara var Bodil Ceballos (mp) och Carin Runeson (s).

– I Västsahara har ännu en förhandlingsrunda avslutats, där Marocko uppbackat av sina allierade i Europa och Nordamerika kunnat förvägra det västsahariska folket rätten att avgöra sin egen framtid. Sverige borde liksom den afrikanska unionens medlemsländer

erkänna Västsahara och sätta press på Marocko att bidra till en fredlig lösning. Men i stället skrev Sveriges nuvarande handelsminister i somras att ett stöd till västsahariernas rätt att avgöra sin egen framtid skulle vara att ”propagera för en kommunistisk gerillaregim”. Mycket tydligare än så kan inte brott mot de mänskliga rättigheterna ursäktas, sa Hans Linde (v).

– Västsaharierna är ett folk som har förföljts under otaliga år. Det finns FN-resolutioner som går ut på Västsaharas folk ska folkomrösta om sin framtid. Marocko har förhalat denna folkomröstning en oändligt lång tid, sa Hillevi Larsson (s)

– Det som imponerar mest på mig när det gäller Västsaharas folk är den fredliga kamp som har förts under många år trots att man inte har fått gehör från omvärlden. I praktiken har det inte hänt någonting. Det finns ett slut på den här oförtrottligen kampen och även för västsahariernas tålmod.

– Större delen av befolkningen lever i

dag i flyktingläger i Algeriet. Nu har till och med biståndet börjat dras in, och därför har de svårt att överleva rent fysiskt. Förföljelserna hårdnar i de ockuperade områdena i Västsahara. Det finns en hopplöshet, och då är det väldigt viktigt att vi ger dem hopp genom att säga att vi erkänner deras rätt att existera och deras land som är orättmätigt ockuperat av Marocko.

– I dag är det närmare 80 länder i världen som har erkänt Västsahara som ett eget land. I Afrika finns det många stater, och det är ju i Afrika Västsahara ligger. Sverige skulle kunna bli historiskt som första europeiska land att erkänna Västsahara.

– När kampen för självständighet för de baltiska staterna pågick var Sverige framme och erkände dem. Det blev ett symboliskt erkännande som också bidrog

till att de här tre länderna äntligen fick sin självständighet. Sverige skulle kunna göra detsamma i det här fallet.

– Jag tycker att Västsaharas folk förtjänar detta. Det är ändå bara ett symboliskt erkännande det handlar om i det första steget. Det är det minsta man kan begära. Vi borde göra så mycket mer. Jag tror att fler i Europa skulle följa efter. Då ökar

trycket på Marocko.

– Det är min förhoppning att vi erkänner Västsahara som ett eget land och driver detta i EU och FN, sa Hillevi Larsson.

Hans Linde (v) och Hillevi Larsson (s)

Massgrav i Smara

En massgrav upptäcktes i Smara i norra delen av det ockuperade Västsahara den 4 januari i samband med ett bygge på ett tidigare militärt område. De marockanska myndigheterna ska enligt människorättsorganisationen Defend International därefter ha begravt kvarlevorna på annan plats utan att ha utrett brottet eller samlat bevis för att kunna hitta förövarna. Detta är ett brott mot de mänskliga rättigheterna, påpekar Defend International.

En liknande grav hittades i november 2007 i El Aaiún. De två platserna tros innehålla offer från 1970-talet, då västsaharier greps och fördes bort till okända platser.

Defend International kräver, att de ansvariga ska ställas inför rätta, att offren ska identifieras och att de marockanska myndigheterna ska följa internationella regler för utredningar av massgravar. De anhöriga till offren ska också få möjlighet att begrava sin döda på ett respektfullt sätt, kräver DI.

Spanska vapen till Marocko

Åtta bombsystem till jaktplan och till ett värde av 87.000 euro har sålts av Spanien för en symbolisk euro till Marocko i januari.

Marockanskt flyg ska också ha erhållit infraröda söksystem för jaktplan från USA till ett värde av 15 miljoner dollar. Det är det första landet i nordafrika som har detta nya system. Flyget ska dessutom ha tecknat flera nya avtal för sitt försvarssystem till ett värde av 250 miljoner dollar.

Interpellationsdebatt

Utrikesminister Carl Bildt och Hans Linde (v) debatterade Västsahara den 19 februari i riksdagen.

Molnens söner

Den arabiska befolkningen i norra Mauretanien talar samma språk som västsaharierna, hassania. Där bor cirka 30.000 västsahariska flyktingar sedan länge. De väntar också på att få återvända. Majoriteten bor i Nouadhibo på det smala näset ut i Atlanten.

Västsaharierna bor inte bara i Västsahara och i flyktinglägren. I norra Mauretanien bor kanske 30 000. Hälften av dem bor i hamnstaden Nouadhibou, tidigare Port Etienne.

Nouadhibou är en transitplats. På det smala näset, som sträcker sig ut i Atlanten från norra Mauretaniens kust, ligger hamnstaden vid gränsen till det Marocko-ockuperade Västsahara.

För bara några år sedan tog det flera dagar att köra till huvudstaden Nouakchott längs kusten. Illegal bensin kommer in via havet. Kokain förs in via flygplatsen. På marknaden trängs människor från Guinea, Ghana, Elfenbenskusten och Mali med de svarta mauretanska fiskarna och handelsmännen från den södra delen av landet och den arabiska majoritetsbefolkningen. Många afrikaner väntar här på att få göra den farliga och olagliga resan över havet till Kanarieöarna, Europas avvissande utpost.

Här finns en blandning av asiater och européer. En vietnames i halmhatt strosar omkring på marknaden. Redare och handelsmän möts på den spanska klubben. En ryss försöker sig på en barrunda. Två kinesiska restauranger konkurrerar om gästerna.

Men den största befolkningsgruppen som väntar är osynlig. I den här staden bor kanske 100 000 människor. Ingen vet så noga. Av dem är kanske 15 000 västsaharier, något som omvärlden struntar i. Det lilla intresse som finns för Västsaharakonflikten ägnas åt flyktinglägren i Algeriet och i ännu mindre grad åt det marockanska förtrycket av befolkningen i den ockuperade delen av Västsahara.

När marockanska och mauretanska trupper intog Västsahara efter Francos död 1975 och spanjorerna sedan lämnade sin afrikanska koloni, flydde mer än hälften av västsaharierna. De flesta gav sig av österut till flyktingläger i den algeriska öknen. Men några flyktingar flyttade

söderut till norra Mauretanien, eftersom det var närmare eller för att de hade släktingar där.

Det finns antagligen 20 000 till 30 000 västsaharier i hela Mauretanien. Antalet har ökat med åren, inte bara genom alla som föds utan för att människor har kommit från flyktinglägren för att söka jobb.

En del sliter i de stora järngruvorna långt inne i öknen, där världens längsta tåg fraktar järnet till hamnen i Nouadhibou. Tåget, som är två kilometer långt,

Västsaharier i Mauretanien diskuterar inte politik offentligt

stänkar fram i ett rött sandmoln genom damm och hetta på sin tio timmar långa resa. Passagerarna är för fattiga för att åka i de två passagerarvagnarna. I stället trängs de i jättelika godsvagnar.

Andra har fortfarande kameler. I själva Nouadhibou arbetar västsaharier i fiskhamnen. Fyra dollar per dag är lönen. Några arbetar i internetkaféer eller med begagnade kläder och reservdelar från gamla bilar. Som ett eko från det gamla nomadlivet är många västsaharier här bara en del av året. De kommer från flyktinglägren för att träffa de släktingar från ockuperat område som är lyckliga nog att äga ett pass. Här kan de dessutom lindra sina luftrörsbesvär med några veckors eller månaders havsluft. Alla är bara här tillfälligt, till och med de som är uppvuxna här. Alla väntar på att få åka hem.

Abdelsalam visar fram två grå häften som ser ut som övningsböcker från skoltiden. Papperet är grovt men skört. Bokstä-

verna verkar vara formade av någon som just har lärt sig att skriva. Den ena boken har text på arabiska, den andra på spanska. Båda två har fina teckningar. Men det är inga övningsböcker och de är inte skrivna av ett barn.

Papperet är gjort av cementsäckar. Bläcket är gjort av krossat kol och vatten. Pennan var en fjäderpenna.

Under sina tolv år i marockanska fångelser, där fångar dog varje vecka, hade Abdelsalam gott om tid att skriva ned sina tankar. Det blev åtta tunna häften, som smugglades ut sida för sida.

Han släpptes 1991 när eldupphör trädde i kraft mellan Polisarios västsahariska gerilla och den marockanska armén. Detta skulle leda fram till en folkomröstning om självständighet. Västsaharierna väntar fortfarande på den.

Vi dricker te med Bet'a Haymid. Hon träffar sin mamma här ett par månader om året. Sedan skiljs de åt. Bet'a och hennes barn återvänder till lägren och hennes mamma åker tillbaka till El Aaiún, huvudstaden i Västsahara. Familjen splittrades 1975. Bet'a flydde till lägren och gifte sig med en soldat, som stupade i slaget vid Smara 1983. Hennes föräldrar blev kvar.

I 13 år visste hon inte om föräldrarna hade överlevt de svåra "blyären". Det var först 1998, som hon fick veta att föräldrarna var i livet. Då hade västsahariska företrädare i samarbete med FN fått besöka den ockuperade delen för att ställa samman röstlängder inför den folkomröstning, som ännu inte har ägt rum.

Till det yttre är de mauretanska och västsahariska araberna omöjliga att skilja åt. Kvinnorna har likadana färgglada sari-liknande tyger. Männerna använder traditionella blå eller vita dräkter, draa. De talar samma arabiska hassaniadialekt.

De koloniala gränserna delade folkstammarna som rörde sig genom Västsahara, Mauretanien, södra Algeriet och

södra Marocko. Det finns alltså en djupare släktskap mellan många mauretanier i norr och västsaharier. Denna släktskap har inget med nationalitet att göra. Detta har gjort det möjligt för västsaharier att leva ett skenbart normalt liv i Mauretaniens. Men de har därmed också hamnat i en ständigt vansklighet situation.

Varje statskupp, varje regeringsförändring, varje politisk ommöblering analyseras. Har maktbalansen i Nouakchott förskjutits till dem som sympatiserar med Västsaharafrågan eller till dem som vill närma sig de hotfulla marockanerna i norr?

När mannen dog tog Fatimatou över traditionen att lära ut koranen till barnen i staden. Hennes familj flydde till Mauretaniens från den västsahariska kuststaden Dakhla, när de marockanska trupperna marscherade in. De hade inte räknat med att den mauretanska juntan skulle gå in själva två veckor senare. Västsaharier, som misstänktes vara för ett självständigt Västsahara, förföljdes. Fatimatou misshandlades i ett mauretanskt fängelse. Familjen bodde ute i öknen i tre år, innan de flyttade in till Nouadhibou, som då bara var en liten by vid den före detta franska hamnen. Där bodde de i ett boskapsskjul.

Polisarios attacker långt in i Mauretaniens tvingade regimen att ge upp kraven på det västsahariska området. Sedan dess har livet för västsaharierna förbättrats. Polisario finns och verkar i hemlighet i samhället. Det tolereras men inte mer. En ung utbildad västsaharier som är född och uppvuxen i Nouadhibou berättar om det osynliga tak som kommer att sätta stopp för hans karriär. Västsaharier diskuterar inte politik offentligt. När de västsahariska invånarna fick lov att bjuda in en musikgrupp från flyktinglägren var det ett stort steg framåt för dem. Den västsahariska flaggan vajade symboliskt under konserten.

Har Soudi tårar i ögonen, när vi tittar ut över Lagouira? Om så är fallet, är det på grund av nostalgi eller över hur allt har blivit? Det är så fullt av sand på huvudgatan, att vi nästan kan gå rakt in i första våningen till några byggnader. Till vänster ligger de bikupeformade barackerna från Nomadtruppernas tid. Det var de västsahariska trupper som rekryterades av Spanien. Därifrån deserterade många senare till Polisario vid bildandet 1973.

Soudi minns familjen som bodde i huset till höger. Han tittar åt norr. Några

kilometer därifrån ligger muren, en 150 mil lång, minerad och bevakad mur som ska hålla Polisariosoldaterna borta från hemlandet och hålla västsahariska familjer splittrade.

– Härifrån, säger han, gav jag mig av mot Ausserd för att gå med i Polisario, när nyheten nådde oss om den marockanska invasionen.

Han vandrade 10 mil på nätterna. När han kom fram, fick han hjälpa till att evakuera den civilbefolkning som gömde sig i öknen vid Umm Dreiga. Den första dagen kom de marockanska Mirageplanen. De bombade flyktingarna. När ammunitionen var slut, återvände de till basen för att hämta mer. Soudi blev soldat.

Lagouira är ett exempel på kolonialmaktens absurda patos i ett område fullt av lämningar från imperiet. Lagouira ligger på samma smala landtunga som Nouadhibou, cirka fem kilometer därifrån men på själva Atlantsidan. Spanjorerna utvecklade den till en handels- och fiskhamn med militärbas. Fortfarande har platsen sin charm, trots att den är fylld av sand och både tak och fönster har blåst bort. Här bor bara några enstaka svarta fiskare med sina familjer och en avdelning mauretanska soldater.

Soudi minns orten med glädje. En

osynlig gräns går tvärs genom buskarna och öknen på landtungan. En gång i tiden var detta gränsen mellan den franska kolonin Mauretaniens och Spanska Sahara. Kvar finns ruinerna av en gränspostering, trots att vägen har försvunnit för länge sedan.

Mauretaniens tog Lagouira med våld. De spanska invånarna hade gett sig av för länge sedan och västsaharierna fördrevs. Staden övergavs förutom av armén. Men när Mauretaniens inte längre ställde några krav på Västsahara, behöll man ändå staden. Genom att ha kvar denna lilla del av Västsahara fick man kontroll över hela landtungan. Om man hade släppt den, skulle den marockanska militären kunna ta Nouadhibou på ett ögonblick. Eftersom Marocko under många år krävde inte bara Västsahara utan också Mauretaniens, var denna fruktan inte utan grund.

Västsaharierna har inte fått återvända. Soudi och några andra äldre män smyger dit ibland för att fiska några timmar. Ba har aldrig varit här förut, trots att han har bott i Mauretaniens i hela sitt liv. Här ser han inte bara ruinerna från förr utan också möjligheterna till en framtida stad i ett självständigt land.

Med hjälp av Frankrike och ett ökat stöd av USA och FN:s säkerhetsråd har

I Nouadhibou i norra Mauretaniens möts ibland västsaharier från flyktinglägren och från ockuperat område.
Bild: www.vestsahara.no

Forts. från föregående sida...

Marocko kunnat nonchalera internationell lag. Marocko avfärdade folkomröstningsplanen, när det under registreringen av röstberättigade stod klart att man skulle förlora och att västaharierna skulle välja självständighet. Marocko förkastade därefter ett förslag som skulle ge området begränsat självstyre under en period och sedan folkomröstning, där även marockanska bosättare skulle få delta.

Nu pågår direkta FN-ledda samtal där Marocko strider för begränsat självstyre. Detta skulle införas i det system av förtryck, förföljelse och översitteri som Marocko har inrättat i området.

Polisario har förkastat allt som utesluter självbestämmande, eftersom man anser att det är ett förräderi mot folket. Är detta bara retorik, tomma ord från ledare som vill behålla sin ställning medan befolkningen tynar bort? Nej, inte om man lyssnar på kommentarerna från de västaharierna som bor i Nouadhibou. Folk från den ockuperade delen, från flyktinglägren och de som är födda i Mauretanien säger alla samma sak: De kommer inte att avstå från rätten att själva bestämma sin framtid.

För ett par år sedan skulle Paris-Dakarrallyt gå genom Västsahara. Orga-

niserörerna bad Marocko om tillstånd men struntade i Polisario. Det ledde till en diplomatisk kris. Polisario tänkte mobilisera. I Mauretanien packade hundratals västaharierna sina väskor för att ge sig av till flyktinglägren och förbereda sig för krig. Konflikten avvärjdes men budskapet hade gått fram: Trots årtal av fruktlös vapenvila och demobilisering skulle västaharierna kunna ta till vapen.

Bland kvinnor och män, unga och gamla var budskapet det samma i Nouadhibou: om de FN-ledda samtalen misslyckas och ingen politisk lösning finns, är vapenvilan meningslös. Lastbilarna kommer att packas och flyktinglägren fyllas av veteraner och oerfarna volontärer. Molnens söner kommer att förbereda sig för krig.

Toby Shelley

Ur *Redpepper*, 2 december 2007

Översättning: Lena Thunberg

Toby Shelley är författare till boken *Endgame in the Western Sahara - What Future for Africa's Last Colony*, Zed Books, 2004

Sydafrika stöder SADR

Sydafrika lovade i december att ge 2,2 miljoner euro i humanitärt stöd till Västsahara under kommande tre år.

*

EU stöder Marocko

EU avsätter 28 miljoner euro extra till Marocko under 2007 inom ramen för grannskapspolitiken. Den ekonomiska hjälp kan vara ämnad för projekt i Västsahara.

EU har beviljat 654 miljoner euro till Marocko för åren 2007-2013.

*

Svensk fond säljer innehav

Svenska Öhman fonder säljer sitt aktieinnehav i den australiska konstgödningsproducenten Wesfarmer på grund av etiska skäl. Wesfarmer importerar fosfat som bevisligen kommer från det ockuperade Västsahara.

Polisariorepresentant avtackad

Föreningen Västsahara överlämnade denna bild av Lamine, dubbelt uppvaktad i Visby hamn under Almedalsveckan.
Bild: Jan Strömdahl

Efter ett decennium i Sverige som Polisarios Nordenrepresentant avtackades Yahiaoui Lamine högtidligen av Riksdagens Västsaharanätverk den 7 februari i riksdagens lokaler vid Munkbron. Sam-

ordnaren Hillevi Larsson (s) hade också bjudit in representanter för alla de organisationer som samarbetat med Lamine. I vimlet syntes representanter för Afrika-grupperna, Praktisk Solidaritet, Jakobs-

bergs Folkhögskola, S-kvinnor, Kommittén för Västsaharas Kvinnor och Föreningen Västsahara. Lamine hyllades i tal av bland andra Algeriets ambassadör Merzak Bedjaoui, Hillevi Larsson (s) och Lars Ohly (v). Alla framhöll att Lamine gjort en stor insats för Västsahara och att det betytt mycket för Sveriges stöd till Västsahara i EU och i FN.

Den 10 februari lämnade Lamine formellt sin post för att så småningom representera Polisario från London.. Han hälsar alla svenska vänner välkomna till Polisariokontoret i den brittiska huvudstaden, så att han inte glömmer sin svenska.

Lamines efterträdare i Stockholm blir Brahim Mokhtar som varit ambassadör i flera afrikanska länder och i Afrikanska Unionen samt Polisariorepresentant i London. Nu senast har han ingått i den västahariska regeringen och varit chef för mottagningsenheten i Rabouni i flyktinglägren.

Jan Strömdahl

Polisariokongress: Möjlig återgång till krig

1750 delegater deltog i Polisarios tolfte kongress i Tifariti på befriat område öster om muren i norra Västsahara. Cirka 250 utländska gäster närvarade den första dagen av kongressen, som pågick i sex dagar från den 14 december efter att ha förlängts med två dagar. Bland gästerna fanns delegationer från Algeriet, Sydafrika, Nigeria, Mauretania och många andra länder.

Kongressen, som bland annat behandlade "en ny strategi för att komma ur död-läget" beslutade att de FN-ledda förhandlingarna med Marocko ska fortsätta, men om de misslyckas kan en återgång till krig

ske. Beslutet ska tas inom sex månader.

I det handlingsprogram som antogs av kongressen sägs bland annat att armén ska förstärkas, intifadan i de ockuperade områdena stödjas, en återuppbyggnad av de befriade områden ska ske och det diplomatiska arbetet samt informationsarbetet förbättras.

Mohamed Abdelaziz, den enda kandidaten, omvaldes till Polisarios generalsekreterare. I egenskap av president utsåg han Abdelkader Taleb Oumar till att fortsätta som premiärminister. Det fanns 146 kandidater till de 25 valbara platserna i Polisarios nationalsekretariat.

– Jag är djupt besviken på EU för dess bristande stöd till det västsahariska folket och för unionens djupa ekonomiska och politiska samarbete med Marocko. Med stor sorg ser jag hur vissa europeiska länder valt att stödja orättvisa och förtryck på bekostnad av folkrätten, mänskliga rättigheter och friheten, sa riksdagsledamoten Hans Linde (v) som talade på kongressen för den svenska gruppen. Den bestod av Mildred Thulin (c), Ellinor Schaeffer (Grön Ungdom) och Aron Lund (SILC).

**Text: Lena Thunberg
Bild: Hans Linde**

Hungerstrejk i Svarta fängelset

Den 25 februari startade västsahariska politiska fångar en hungerstrejk vid det ökända Svarta Fängelset i El Aaiún. Fångarna kräver att västsahariernas rätt till självbestämmande ska respekteras. De protesterar också mot att Marockos brott mot de mänskliga rättigheterna i Västsahara fortsätter.

En av de strejkande är Brahim Sabbar. Han är ordförande i ASVDH, en västsaharisk MR-organisation. Brahim Sabbar greps första gången 1981. I tio år satt han fängslad i hemlighet och utan dom, "försvunnen" för sin familj och sina vänner. 1991 släpptes han tillsammans med 321 andra "försvunna" västsaharier. Den marockanska staten har hittills inte gett någon förklaring eller kompensation för fängslandet eller försvinnandet.

Brahim Sabbar fortsatte att engagera sig i MR-frågor och förföljdes på olika sätt. I juni 2006 greps han och dömdes till två års fängelse för aggressivitet och olydnad mot en polisman. Då hade hans organisation en månad tidigare publicerat en 100-sidig rapport om misshandel, tortyr och fängslanden av den västsahariska civilbefolkningen. Sabbar nekade till anklagelserna och hävdade att han hade blivit torturerad. Han dömdes senare till ytterli-

gare 18 månaders fängelse. Hans fysiska hälsa är dålig och han får ingen medicinsk behandling.

Brahim Sabbar har varit Amnestys samvetsfånge som tillsammans med många andra organisationer kräver att han och andra MR-aktivister ska frigges.

De fredliga protesterna på ockuperat område mot den marockanska ockupationen fortsätter. Demonstranter i Smara, Boujdour, Dahkla och El Aaiún har skadats och gripits av marockansk polis i december och januari. En minderårig greps 10 januari för att ha tittat på internetsidor om SADR (Västsahara).

Said El Baillal, 29 år, studerar vid uni-

Said El Baillal. Bild: www.vest-sahara.no

versitetet i Rabat, dömdes 14 januari till åtta månaders fängelse för att ha deltagit i Polisarios kongress, vara medlem i Polisario, ha deltagit i väpnade grupper och ha skadat tjänstemän. Said var inte närvarande när domen föll. Han greps den 29 december.

Polisen har haft Said El Baillal under uppsikt sedan studentdemonstrationerna vid universitetet i Marocko i maj 2007.

Lena Thunberg

Demonstranter i Smara, februari 2008. Bild: www.vest-sahara.no

Västsaharakurs

Hösten 2008 startar en ny kurs på Jakobsbergs folkhögskola i Stockholm. Det är en resande kurs med tema flyktingskap.

Kursens innehåll:

- * Världspolitik, globaliseringens, kolonialismens och imperialismens historia.
- * Sveriges och EU:s flyktingpolitik. Situationen för flyktingar som kommer till Europa.
- * Ockupationen av Västsahara och läget i nordvästra Afrika.
- * Filmning, fotografering, reportageskrivande och presentation.

Kursen startar 25 augusti och pågår i tio månader. Den innehåller bland annat studier i flyktingfrågor och Västsaharakonflikten, en resa till flyktingorganisationer i Spanien samt till de västsahariska flyktinglägren i Algeriet. Att skriva reportage, filma och fotografera ingår också i kursen, som avslutas med dokumentation och information på skolor, bibliotek etc.

För mer information:
www.jakan.nu
tel: 08-58430380
e-post: info@jakan.nu

Bild: Martin Wikström

Ny bok:

Internationell Law and the Question of Western Sahara

Senhösten 2006 samlades Västsaharaspecialister i Haag i Nederländerna vid en konferens om Västsahara med rubriken International Law and the question of Western Sahara. Den anordnades av IPJET (International Platform of Jurists for East Timor). 2007 utkom en bok från konferensen. 23 bidrag är systematiskt samlade i fem sektioner.

Boken behandlar inledningsvis konfliktens historiska bakgrund och parternas ståndpunkter samt rätten till självbestämmande med utgångspunkt från FN-stadgans princip om "folkens lika rätt och självbestämmande".

Spaniens ansvar och roll som administrerande makt under avkoloniseringsprocessen av territoriet diskuteras kritiskt. Ansvar för territoriets framtid lösts. Enligt FN-stadgans artikel 73 har den administrativa makten erkänt att "invånarnas intressen kommer i första hand". Man har också åtagit sig att "främja deras välfärd".

Den internationella rätten säger dessutom att en ockupation inte får vara långvarig – och absolut inte konstant.

I en tredje sektion jämförs Västsahara med Östtimor, en portugisisk koloni som, när Portugal lämnade det territoriet, ockuperades av Indonesien 1975. Det var samma år som Västsahara ockuperades. Likheterna mellan Östtimor och Västsahara är många; väpnat motstånd mot ockupationen och ett kraftlöst FN. Efter kraftfulla internationella påtryckningar genomfördes 1999 en folkomröstning om självständighet. Indonesien accepterade inte först valresultatet, men efter ageranden från bland andra FN godtog ockupationsmakten valresultatet och Östtimor blev självständig 2002.

Boken behandlar vidare Västsaharas naturresurser och överhögheten över dessa. Enligt folkrätten har icke-självstyrande territorier den legitima rätten över sina naturresurser. Där sägs också att allt en ockupationsmakt gör med naturresurser i

ett ockuperat icke-självstyrande territorium skall ske till gagn för territoriets befolkning. Att kontrollera de västsahariska fosfatfyndigheterna var troligen en av orsakerna till Marockos beslut att erövra Västsahara. EU:s förnyade fiskeavtal med Marocko analyseras och kritiserar. Det är ett avtal, som i praktiken förlänger den olagliga exploateringen av territoriets naturresurser. Ekonomiska intressen tycks vara starkare än respekten för internationell rätt. Under de senaste åren har uppmärksamhet riktats mot de oljeutvinningsprospekteringar, som genomförts av

de amerikanska och franska oljebolagen KerrMcgee och Total samt Island Oil i samarbete med den marockanska staten.

Avslutningsvis diskuteras möjliga vägar att lösa konflikten. Ökad respekt för internationell lag och ökat stöd till FN i dess arbete att lösa konflikten i all ära, men räcker det när FN:s konstruktion möjliggör att vissa stater "tillåts" bryta mot den internationella lagen? Karin Scheele, ordförande i EU-parlamentets intergrupp om Västsahara, skriver att det är dags för en ny EU-policy om Västsahara. Diplomatiska erkännanden av Västsahara från europeiska länder skulle också bidra till att stärka västsahariernas rätt till självbestämmande.

"Det är dags för en ny EU-policy"

Claes Olsson

International Law and the Question of Western Sahara, 352 sidor
Redaktörer: Karin Arts och Pedro Pinto Leite, utgiven av IPJET –
www.ictcoop.org/ipjet
Kan beställas genom Föreningen Västsahara, tel 08-6688841

VILL DU VETA MER?

Tidskriften Västsahara och Föreningen Västsahara
Senaste nytt på svenska och engelska, bakgrundsinformation, etc. Hemsidan uppdateras kontinuerligt.
www.vastsahara.net

Arso, schweizisk webbsida, uppdateras kontinuerligt med information på engelska om Västsahara:
www.arso.org

SPS, Sahara Press Service, rapporterar från de västsahariska flyktinglägren.
www.spsrasd.info

Solidaritetskommittén vid Jakobsbergs Folkhögskola
www.vastsahara.org

Blogg av Aron Lund
www.saharalistan.blogspot.com

Nätverket för ett fritt Västsahara
www.frittvestsahara.nu

Støttekomiteen for Vest-Sahara
www.vest-sahara.no

Afrikagrupperna
www.afrikagrupperna.se

Praktisk Solidaritet
www.emmausbjorka.se

Stiftelsen Global Kunskap
www.vastsahara.se

Polisario Front
Tel 08-315610

Läsvärt
Beställ genom Västsahara
vastsahara@brevet.nu

Västsahara – Afrikas sista koloni, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2004, 70:-

Informationsfoldrar, 2006, gratis

Västsahara – avkolonisering med förhinder, Claes Olsson, Global Publications, 2002, 80:-

Endgame in the Western Sahara – What future for Africa's last colony? Toby Shelley, Zed books, 2004,

Pojken som levde med strutsar, Monica Zak, Opal, ungdomsbok, pocket, 2001

Globen nr 4 2004 (mellanstadiet), 30:-

Sahara Maraton, Fredrik och Johan Persson, DVD, 18 min. 2004, 150:-

Västsahara är inte till salu! Fotoutställning av Kim Naylor, att hyra

Vykort, 2:-

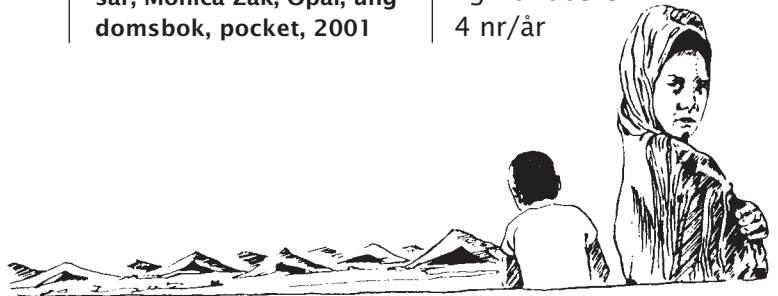
Glöm inte att prenumerera!

Privatpersoner 100:-
Organisationer 125:-
Stödprenumeration 125:-
Utlandsprenumeration 175:-
Pg 204003-8
4 nr/år

NY HEMSIDA FÖR VÄSTSAHARA

VästsaharaAktionen har fått en hemsida:
www.vastsaharaaktionen.se

Här finns bakgrundsmaterial, plattform, kampanjmaterial etc. för detta Västsaharanätverk med 25 medlemsorganisationer.

FAKTA OM VÄSTSAHARA

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över länder som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielse rörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara.

Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar. Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. I maj 2006 undertecknade EU ett sensationellt fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade. Detta strider mot internationell lag.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

”Det är 14 år sedan jag besökte de västsaahariska flyktinglägren. Jag bävar inför resan. Hur har livet i lägren förändrats? Kommer människorna att vara förbittrade och uppgivna?”

Efter en veckas vistelse i december kan jag konstatera att mycket har förändrats – både till det sämre och till det bättre. Men en sak har inte förändrats alls: Människorna. De är lika generösa, vänliga, humoristiska, optimistiska och hjälpsamma som tidigare. Hur bär de sig åt för att inte tappa tålamodet?”

Lena Thunberg, redaktör